

Павлодар облысы әкімдігі
Павлодар облысы беру білім басқармасының
«Жаяу Мұса атындағы Ақсу жоғары көпсалалы колледжі» ШЖҚ КМК

Бекітемін

Жаяу Мұса атындағы Ақсу жоғары
көпсалалы колледжінің басшысы

«24» 04 _____ А. Айтуарова
2023ж.

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ СТАНДАРТ

ANTI KOR

**АҚСУ
2023 ж.**

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартты келесі қызметкерлер құрамындағы жұмыс тобы **ӘЗІРЛЕДІ**:

- Жумадилова Г.А., басшының ОӘЖ жөніндегі орынбасары, колледждің сыбайлас жемқорлыққа қарсы компаенс-қызметінің жетекшісі;
- Мусатова-Албот А.Б., басшының ТЖ жөніндегі орынбасары, колледждің сыбайлас жемқорлыққа қарсы компаенс-қызметінің мүшесі;
- Сыздыкова А.А., бас бухгалтер, колледждің сыбайлас жемқорлыққа қарсы компаенс-қызметінің мүшесі;
- Баграмова Г.О., кадрлар бөлімінің меңгерушісі, колледждің сыбайлас жемқорлыққа қарсы компаенс-қызметінің мүшесі;
- Иванцик Н.В., оқытушы, колледждің кәсіподақ комитетінің төрағасы, колледждің сыбайлас жемқорлыққа қарсы компаенс-қызметінің мүшесі;
- Аманжолова А.К., оқытушы, колледждің сыбайлас жемқорлыққа қарсы компаенс-қызметінің мүшесі.

Колледж педагогикалық кеңесінің 2023 жылғы 24 сәуірдегі № 4 хаттамасымен **ҚАРАЛДЫ ЖӘНЕ МАҚҰЛДАНДЫ**.

«Жаяу Мұса атындағы Ақсу жоғары көпсалалы колледжі» ШЖҚ КМК басшысының 2023 жылғы 24 сәуірдегі № 1-06/84 бұйрығымен **БЕКІТІЛДІ ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫСҚА ЕНГІЗІЛДІ**.

Осы Стандартты басшының рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға немесе үшінші тұлғаларға беруге болмайды.

1. Жалпы ережелер.

1.1 Осы сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс – қимыл туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 10-бабына сәйкес әзірленді және «Жаяу Мұса атындағы Ақсу жоғары көпсалалы колледжі» ШЖҚ КМК (бұдан әрі-Колледж) қызметінің барлық салаларында тыйым салу, шектеулер мен рұқсаттар жүйесін білдіреді.

1.2 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың мақсаты – колледждің, оның қызметкерлері мен басшылығының қызметінде сыбайлас жемқорлық көріністерінің алдын алу, құқықтық сауаттылықты арттыру және сыбайлас жемқорлық көріністеріне мүлдем төзбеушілік.

1.3 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың міндеттері:

- функционалдық міндеттерді жүзеге асыру кезінде Колледж әкімшілігінің, инженерлік-педагогикалық құрамының және қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұрақты мінез-құлқын және жауапкершілігін қалыптастыру;

- сыбайлас жемқорлық көріністерін уақтылы анықтау және олардың жағымсыз салдарының алдын алу;

- Колледж қызметкерлері арасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті дамыту;

- Колледж қызметінің тиімділігін арттыру.

1.4 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартты қолдану және орындау:

- Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт азаматтардың, Колледждің және оның қызметкерлерінің функцияларын жүзеге асыру және құқықтары мен заңды мүдделерін іске асыру кезінде Колледж қызметінде қолданылады.

- Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт Колледж қызметкерлерінің орындауы үшін міндетті.

- Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартты қолдану және орындау үшін Колледждің әрбір қызметкері дербес жауапты болады.

1.5 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартты өзгерту «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 10-бабының 2-тармағына сәйкес жүргізіледі.

1.6 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт Колледж қызметкерлерінің белгіленген ережелерді мүлтіксіз сақтауға және сыбайлас жемқорлық көріністерінің алдын алуға бағытталған іс-әрекеттері мен шешімдерін айқындайды.

1.7 Колледж қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартты сақтауын бақылауды колледждің сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметі жүзеге асырады.

2. Нормативтік сілтемелер

- «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» ҚР Заңы.

3. Осы стандарттың қолданылу аясы

Азаматтардың, Колледждің және оның қызметкерлерінің құқықтары мен заңды мүдделерін жүзеге асыру және функцияларды жүзеге асыру кезіндегі Колледждің барлық қызметі

4. Колледж қызметкерлерінің мінез-құлық (іс-қимыл) қағидалары

Тыйымдар, шектеулер және рұқсаттар:

4.1 Колледждің және оның қызметкерлерінің құқықтары мен заңды мүдделерін іске асыру кезінде:

- өзінің қызметтік өкілеттіктерін жүзеге асыру кезінде өз міндеттерін орындауға байланысты ешқандай материалдық игіліктер, қызметтер және өзге де артықшылықтар қабылдамауға;

- мүдделер қақтығысына жол бермеуге, олар туындаған кезде заңнамаға сәйкес оларды жою жөнінде шаралар қолдануға;

- өзіне немесе үшінші тұлғаларға пайда табу мақсатында білім беру және өзге де қызметтерді жүзеге асыру кезінде қызметтік жағдайын пайдаланбау;

- Колледждің іскерлік беделін бағалауға, Колледждің құқықтары мен заңды мүдделеріне қайшы келетін немесе зиян келтіретін қызметке қатысудан бас тартуға, оның ар-намысы мен беделіне нұқсан келтіруге кез келген әрекеттің жолын кесуге;

- Колледж қызметкерлерінің дербес деректері туралы мәліметтерді негізсіз беруге жол бермеу;

- білім, біліктілік, тәжірибе, өнімділік және тиімділік сияқты факторларды ескере отырып, меритократия қағидаттарын сақтай отырып және конкурстық негізде қызметкерлердің қызметтік сатысы бойынша ілгерілеуін қамтамасыз ету;

- педагогтердің өзіндік идеяларынан, жаңалықтары мен өнертабыстарынан пайда алу, сондай-ақ оларды іске асырудан түскен пайда алу құқықтары нормативтік құжаттармен қорғалуы тиіс;

- Колледж қызметкерлерінің ғылым мен білім мен техниканың даму жолдарын анықтауға белсенді қатысуы.

4.2 Білім беру-ғылыми және басқа да қызметтер көрсету кезінде туындайтын өзге де өзара қарым-қатынастар кезінде:

- ҚР Конституциясының, ҚР Еңбек кодексінің, ҚР «Білім туралы», «Ғылым туралы», «Мемлекеттік мүлік туралы» Заңдарының, ҚР сыбайлас жемқорлыққа қарсы және өзге де заңнамаларының талаптарын мүлтіксіз сақтау;

- Қазақстан Республикасының заңдарында тәртіптік, әкімшілік не қылмыстық жауапкершілік көзделген теріс қылықтар мен өзге де құқық бұзушылықтар жасауға жол бермеуге;

- мүліктік және мүліктік емес игіліктер мен артықшылықтарды алу немесе алу мақсатында ресми таратылуға жатпайтын қызметтік және өзге де ақпаратты пайдаланбауға;

- өзінің қызметтік міндеттерін орындау кезінде іскерлік этикет пен ресми мінез-құлық ережелерін сақтауға, Колледж Жарғысының және ішкі тәртіп ережелерінің нормаларын мүлтіксіз орындауға міндетті.

5. Өз құзыреті шегінде басқарушылық өзге де шешімдер қабылдау кезінде колледж қызметкерлерінің міндеттері

5.1. Тікелей басшыға мүдделер қақтығысының туындауы, қызметтік міндеттерін орындау кезінде жеке мүдделілік, сыбайлас жемқорлық мінез-құлқына көндіру және сыйлықтар алу туралы баяндау.

5.2. Қызметтік міндеттерін орындау кезінде жеке және пайдакүнемдік мүдделерді басшылыққа алмау.

5.3. Әріптестер мен басшыларға өзара қарым-қатынастардың белгіленген тәртібін бұзатын, олардың бейтарап қызметтік шешім қабылдауына әсер етуі мүмкін заңсыз өтініштермен жүгінуден бас тарту.

5.4. Басқа адамдарды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға көндірмеу және көтермелемеу.

5.5. Әріптестерге, басшыларға және өзге де лауазымды адамдарға сыйлықтар бермеуге және қызметтік өкілеттіктерін пайдалана отырып, мүліктік пайда, игілік не артықшылық алу үшін қызметтік емес қызметтер көрсетпеуге тиіс.

5.6. Қызметтік өкілеттіктерін орындауға байланысты сыйлықтарды қабылдамау.

5.7. Мүліктік және мүліктік емес игіліктер мен артықшылықтарды алу немесе алу мақсатында таратылуға жатпайтын қызметтік және өзге де ақпаратты пайдаланбау.

5.8. Егер ол жақын туыстық қатынастағы адамдардың (ата-аналары, жұбайлары, бауырлары, әпкелері, балалары) тікелей бағыныстылығымен немесе бақылауында болуымен байланысты болса, лауазымға тағайындалудан бас тарту.

5.9. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылда, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды ашуда белсенділік таныту.

5.10. Сыбайлас жемқорлықтың белгілі болған фактілері туралы, сондай-ақ материалдарды немесе әуре-сарсандарды жеделдетіп қарағаны үшін қандай да бір пайда алуға итермелеу туралы басшылыққа дереу баяндау.

5.11. Орындау үшін алынған өкімнің заңдылығына күмәнданғаны туралы тікелей басшыға дереу жазбаша нысанда хабарлау.

5.12. Егер тікелей басшының өзі мүдделер қақтығысына қатысса, жоғары тұрған басшылыққа жүгініңіз.

5.13. Әріптестерден жоғары құқықтық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті сақтауды қолдау және талап ету.

5.14. Мүдделер қақтығысының, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың туындау себептері мен жағдайларын және олардың салдарын жою жөнінде тұрақты негізде шаралар қабылдау.

5.15. Үшінші тұлғалардың мүдделерін білдіруден немесе лоббизм жасаудан, сол сияқты олардың атынан іс-әрекеттер жасаудан бас тарту.

5.16. Қызметтен тыс сипаттағы мәселелерді шешу кезінде әріптестер мен студенттердің қызметіне ықпал ету үшін қызметтік жағдайды пайдаланбау;

5.17. Басқа адамдарды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға мәжбүрлемеу.

5.18. Бағынышты және басқа да лауазымды адамдар тарапынан сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама нормаларын бұзу фактілеріне жол бермеу және жолын кесу.

5.19. Әріптестердің өздерінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында туындаған мүдделер қақтығысын реттеу бойынша толық шараларды уақтылы қабылдау.

5.20. Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу бойынша жан-жақты шаралар қабылдау.

5.21. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды, оның ішінде қарамағындағылармен бірге жою.

5.22. Қызметтік немесе жеке тапсырмаларды орындау үшін қарамағындағылар мен білім алушыларды тартуға жол бермеу.

6. Колледж қызметкерлеріне ғылыми-білім беру және өзге де қызметтер көрсету кезіндегі ұсынымдар

6.1. Білім беру-ғылыми және басқа да әлеуметтік маңызы бар қызметтер көрсету сапасын арттыру және «Колледж-оқытушы – студент» өзара іс – қимыл жүйесінде бюрократиялық кедергілерге жол бермеу жөнінде тұрақты негізде шаралар қабылдау;

6.2. Отандық және шетелдік тәжірибе мен ғылым жетістіктерін зерделей отырып, өз білімінің деңгейін үнемі арттыра отырып, кәсібилікке ұмтылу.

6.3. Өзінің кәсіби және жалпыадамзаттық мінез-құлқымен айналасындағыларға үлгі бола алу;

6.4. Білім алушылар үшін еңбек тәртібінің, өз Колледжіне, оның дәстүрлеріне, тарихына құрметпен және ұқыптылықпен қараудың жеке үлгісі ретінде қызмет ету;

6.5. Студенттерге қатысты өздерінің лауазымдық өкілеттіктерін асыра пайдаланбау, олардың білімдерін бағалау кезінде студенттерге біржақты көзқарас пен субъективтілікке жол бермеу;

6.6. Әріптестер мен білім алушылардың қадір-қасиетін төмендетпеу, балағат сөздерді қолданбау, таныстық пен тәкаппарлық танытпау;

6.7. Колледж әкімшілігінің шешімдері және оның бөлімшелерінің қызметі туралы дұрыс емес ақпаратты таратпау;

6.8. Білім алушылардан сыйлықтар немесе ақшалай сыйақылар қабылдамау;

6.9. Плагиат және басқа академиялық бұзушылықтар фактілеріне жол бермеу;

6.10. Өзінің қызметтік міндеттерін орындай отырып, жоғары мәдениетті, жауапкершілікті, адалдықты, академиялық адалдық пен объективтілікті көрсету, әріптестермен және студенттермен қарым-қатынаста өзара сыйластық, әділдік, ізгі ниет қағидаттарын басшылыққа алу.

7. Колледж лауазымды тұлғалары мен қызметкерлеріне тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді сатып алуға байланысты мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру кезіндегі ұсынымдар

7.1. Мемлекеттік сатып алу үшін пайдаланылатын ақшалай қаражатты оңтайлы және тиімді жұмсау.

7.2. Заңда көзделген жағдайларды қоспағанда, әлеуетті жеткізушілерге мемлекеттік сатып алуды өткізу рәсіміне қатысу үшін тең мүмкіндіктер беру.

7.3. Мемлекеттік сатып алу туралы заңнамаға сәйкес әлеуетті жеткізушілер арасында адал бәсекелестікті қамтамасыз ету.

7.4. Мемлекеттік сатып алу процесінің ашықтығы мен айқындығы.

7.5. Сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеу.

7.6. Осы әлеуетті жеткізушінің бірінші басшыларының және (немесе) осы әлеуетті жеткізушінің уәкілетті өкілінің жеткізушіні таңдау туралы шешім қабылдауға құқығы бар не өткізілетін мемлекеттік сатып алуда тапсырыс берушінің немесе мемлекеттік сатып алуды ұйымдастырушының өкілдері болып табылатын жақын туыстарының, жұбайының (зайыбының) немесе жекжаттарының өткізілетін мемлекеттік сатып алуға қатысуына жол бермеу.

7.7. Атқарушылық құжаттар бойынша орындалмаған міндеттемелері бар және борышкерлердің бірыңғай тізіліміне енгізілген әлеуетті жеткізуші және (немесе) ол тартатын қосалқы мердігер (бірлесіп орындаушы) ретінде қатысуға жол бермеу.

8. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру

8.1. Сыбайлас жемқорлыққа төзбеушілік ахуалын қалыптастыру – бұл колледж ұжымының барлық мүшелерінің кез келген әділетсіз әрекеттерге қарсы тұру қажеттігі туралы сенімін нығайтуға бағытталған іс-шара. Колледждің қызметі жалпы білім беру, ақпараттық және ұйымдастырушылық сипаттағы шаралар кешені арқылы жүзеге асырылады, олар:

8.2. Педагогикалық әдеп кодексін енгізу;

8.3. Колледж ұжымы мүшелерінің арасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы сауаттылықты және сыбайлас жемқорлықтың оның зардаптарының қауіптілігін қоғамдық түсінуді қамтамасыз ету, сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұрақты иммунитетті, сыбайлас жемқорлыққа қарсы сананы және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру бойынша мақсатты жұмыс жүргізу;

8.4. Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу процесіне студенттерді, оқытушылар мен қызметкерлерді әлеуметтік әріптестік негізінде тарту;

8.5. Студенттік ортада патриотизмді және белсенді азаматтық ұстанымды тәрбиелеу бойынша мақсатты бағдарламаларды енгізу;

8.6. «Оқытушы студенттердің көзімен», «Оқытушы әріптестерінің көзімен», «Студенттердің қанағаттанушылығын бағалау» жаппай әлеуметтік сауалнамалар арқылы сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұрақты мониторинг жүргізу;

8.7. Колледждің интернет-ресурсында сыбайлас жемқорлыққа қарсы бағыттағы құқықтық ақпаратқа халықтың кеңінен қол жеткізуін қамтамасыз ету.

8.8. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл шараларын кейіннен әзірлей отырып, басқа мемлекеттік органдардың және қоғамдық бірлестіктердің, оның ішінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет өкілдерімен кездесулер ұйымдастыру.